

ANEXO 10: PROCEDIMIENTO EN EMERGENCIAS CON MÚLTIPLES VÍTIMAS

Índice

1.	INTRODUCCIÓN	2
2.	OBJECTO, ÁMBITO E CARÁCTER	2
2.1.	OBJECTO	2
2.2.	ÁMBITO	2
2.3.	CARÁCTER	3
3.	ESTRUTURA E ORGANIZACIÓN	3
3.1.	DIRECCIÓN	3
3.2.	POSTO DE MANDO AVANZADO.....	3
3.2.1.	Dirección	3
3.2.2.	Funcións específicas	3
3.3.	GRUPOS DE ACCIÓN.....	3
3.3.1.	Grupo de Asistencia Psicolóxica	4
3.3.2.	Grupo de Seguridade	5
4.	OPERATIVIDADE	5
4.1.	ACTIVACIÓN.....	5
4.2.	ACTUACIÓNS COMPLEMENTARIAS.....	5
4.3.	ACTUACIÓNS PARTICULARES DOS CENTROS DE ATENCIÓN DE EMERXENCIAS	5
5.	CENTROS DE XESTIÓN MÉDICO LEGAL	6
5.1.	DISPOSITIVOS DE EMERXENCIA E POSTO DE MANDO	6
5.2.	DISPOSITIVO MÉDICO LEGAL	6
5.3.	CENTRO DE XESTIÓN MÉDICO LEGAL	7
5.3.1.	Actuacións médico-legais	7
5.3.2.	División do Centro de Xestión Médico Legal	7
5.3.2.1.	Área de acceso público.....	7
5.3.2.2.	Área de mando	9
5.3.2.3.	Área restrinxida	9
5.4.	DISPOSITIVO DE ATENCIÓN PSICOLÓXICA	10
5.4.1.	Coordinador do Dispositivo.....	10
5.4.2.	Actuación.....	10
5.5.	DISPOSITIVO DE APOIO	11

1. INTRODUCCIÓN

Os accidentes con múltiples vítimas representan unha alteración crítica da vida cotiá. Son sucesos de aparición brusca nos que hai gran afectación de persoas e aveños, podendo acompañarse, en maior ou menor medida, dunha desestruturación dos sistemas de resposta da comunidade (sistemas de transporte, redes de comunicacións, corpos de emerxencias, etc.).#Ante estes dramáticos e inesperados sucesos os poderes públicos teñen o deber e a responsabilidade de velar polos cidadáns e de estar preparados para mediante unha planificación previa poder prestar unha resposta eficaz e eficiente, estruturada e adaptada ao contexto real no que se orixina o incidente.

2. OBXECTO, ÁMBITO E CARÁCTER

2.1. Obxecto

O presente documento ten por obxecto establecer as actuacións particulares a desenvolver no caso de que na emerxencia producíronse múltiples vítimas. Regula os aspectos relacionados coa atención psicolóxica a vítimas e familiares, e establece as pautas de actuación a desenvolver polos centros hospitalarios da zona ARIEM, na xestión dunha emerxencia na que falecesen un número elevado de persoas.

2.2. Ámbito

O ámbito de actuación deste procedemento é a área xeográfica que comprende a zona ARIEM obxecto do PTET que abarca un territorio transfronteirizo binacional España-Portugal ca seguinte distribución territorial:

- Na Comunidade Autónoma de Galicia (dúas provincias):
 - Provincia de Ourense: Termos municipais de: A Gudiña, A Mezquita, A Veiga, Baltar, Bande, Calvos de Randín, Cualedro, Entrimo, Laza, Lobeira, Lobios, Monterrei, Muiños, Oímbra, Os Blancos, Padrenda, Porqueira, Quintela de Leirado, Rairiz de Veiga, Riós, Sandiás, Sarreaus, Trasmiras, Vereá, Verín, Viana do Bolo, Vilar de Barrio, Vilar de Santos, Vilardevós e Xinzo de Limia.
 - Provincia de Pontevedra: Termos municipais de: A Guarda, Arbo, As Neves, Crecente, O Porriño, O Rosal, Oia, Salvaterra de Miño, Tomiño e Tui.
- Na Comunidade Autónoma de Castela e León (dúas provincias):
 - Provincia de Salamanca: Termos municipais de: Ahigal de los Aceiteros, La Alameda de Gardón, La Almedilla, Alberguería de Argañán, Aldadávila de la Ribera, Aldea del Obispo, Barreuecopardo, La Bouza, Casa de Flores, Castillejo e Martín Viejo, Espeja, a Freguenada, Fuenteguinaldo, Fuentes de Oñoro, Hinojosa de Duero, Masueco, Mieza, Navasfrías, El Payo, Pereña de la Ribera, Puerto Seguro, San Felices de los Gallegos, Saucelle, Sobradillo, Vilvestre, Villar de Cervo e Villarino de los Aires.
 - Provincia de Zamora: Termos municipais de: Alcañices, Bermillo de Sayago, Fariza, Fermoselle, Figueruela de Arriba, Fonfría, Hermisende, Lubián, Manzanal de Arriba, Pedralba de la Pradería, Pías, Pino del Oro, Porto de Sanabria, Puebla de Sanabria, Rábano de Aliste, Requejo, Torregamones, Trabazos, Villar del Buey e Villardiega de la Ribera.

- En Portugal: 5 Unidades Territoriais Estatísticas (NUTS) III:
 - Rexión Norte de Portugal, concretamente as NUTS III de Alto Trás-os-Montes, Douro, Minho-Lima e Cávado. Cos termos municipais de: Viana do Castelo, Caminha, Vila Nova de Cerveira, Valença, Monção, Melgaço, Arcos de Valdevez, Ponte da Barca, Ponte de Lima, Paredes de Coura, Terras de Bouro, Amares, Vieira do Minho, Montalegre, Chaves, Vinhais, Bragança, Vimioso, Mirando do Douro, Mogadouro e Freixo de Espada à Cinta.
 - Rexión Centro de Portugal, concretamente a NUT III Beiras e Serra da Estrela. Cos termos municipais: Sabugal, Almeida e Figueira de Castelo Rodrigo.

2.3. Carácter

Este procedemento de actuación complementa ao propio PTET e ao resto de planificación específica fronte aos riscos, por tanto, ao ter un carácter horizontal, activarase como complemento a outro plan de protección civil para regular especificamente esta fase da emerxencia e non de forma independente.

3. ESTRUCTURA E ORGANIZACIÓN

3.1. Dirección

A dirección do procedemento será o mesmo que estea a exercer a dirección do PTET na citada emerxencia.

3.2. Posto de mando avanzado

Requirirase un Posto de mando avanzado (PMA) para a xestión da emerxencia con múltiples vítimas.

3.2.1. Dirección

O PMA está dirixido polo mando/responsable indicado para a xestión da emerxencia polo organismo competente en materia de protección civil.

3.2.2. Funcións específicas

Ademais das funcións encomendadas debido ao seu posto de mando/responsable, o director do PMA desenvolverá as seguintes funcións:

- Solicitar e facilitar ao Gabinete de Información dos Centros de Atención de Emerxencias correspondentes a información que se dispoña no terreo sobre a identificación das vítimas do accidente.
- Solicitar os Centros de Atención de Emerxencias a mobilización de recursos extraordinarios específicos para a xestión deste tipo de accidentes.

3.3. Grupos de acción

Este tipo de emerxencias requirirán a constitución dun Grupo de Acción Xudicial, que estará composta por:

- Autoridade xudicial desprazada ao lugar.

Flanconorte S.L.

- Membros da Policía Xudicial Específica.
- Médicos forenses de ámbito territorial afectado e doutros se fose necesario.
- Outros funcionarios pertencentes á organización xudicial mobilizados para o efecto.
- Servizos funerarios.
- Estes recursos organizaranse en dous grupos de traballo con funcións diferenciadas:
- Grupo de Policía Xudicial.
- Grupo de Medicina Legal.

Cada grupo desenvolverá as funcións que lle son establecidas legalmente ou que lle sexan asignadas pola autoridade Xudicial e que a continuación se detallan: Fotografía, Necroreseña, Exame de roupas, Exame externo de marcas e tatuaxes, Enchemento da ficha de datos, Obtención de mostras, Autopsia, Radiografías e Odontogramas.

- Estas actividades levarán a cabo no lugar da catástrofe ou no Centro de Xestión Médica correspondente na forma que se estableza pola Autoridade Xudicial competente, en cumprimento do disposto no Ordenamento Xurídico.
- A coordinación do Grupo de Policía Xudicial será asumida polo mando do Corpo Nacional de Policía/ Garda Civil/ GNR designado para o efecto. As funcións deste grupo son:
- Investigación de causas e orixe do sinistro.
- Instrución das primeiras actuacións.
- Labores de identificación de falecidos.
- Habilitación dunha zona para depósito e custodia de cadáveres.
- Realizadas os labores de identificación e recoñecemento pertinentes, comunicando ao Centro que coordina a emerxencia a listaxe de vítimas.
- A coordinación do Grupo de Medicina Legal, será asumida inicialmente polo Médico Forense en funcións de garda no lugar e data que ocorra a emerxencia.

3.3.1. Grupo de Asistencia Psicolóxica

Valorarase a necesidade de mobilización do Grupo de Asistencia Psicolóxica para a atención a vítimas ou familiares no propio lugar onde se produciu o accidente. O Director do PMA solicitará ao Centro de Atención de Emerxencias correspondente dita mobilización.

Solucionada a resposta inmediata á emerxencia, asistencia *in situ* e evacuación dos feridos, o coordinador do Grupo Sanitario conxuntamente co de Grupo de Acción Xudicial e o responsable da asistencia psicolóxica, establecerán a estrutura para a resolución das fases posteriores da emerxencia, así como a distribución do persoal voluntario destinado a tarefas socio-sanitarias.

As funcións do Grupo de Asistencia Psicolóxica son:

- Atención a vítimas e familiares.
- Atención ao persoal dos Grupos de Acción.
- Atención aos voluntarios.

- Preparación psicolóxica de familiares para o recoñecemento de cadáveres, no lugar do sinistro ou a zona habilitada para tal efecto.
- A posteriori, elaboraranse informes sobre o apoio prestado a cada vítima. Devanditos informes facilitaranse aos psicólogos competentes en materia de Sanidade, como documentación de referencia para o seguimento psicolóxico das devanditas persoas.

3.3.2. Grupo de Seguridade

O coordinador do Grupo de Seguridade, ademais das funcións que lles son encomendadas para a xestión de emerxencias, corresponderanlle as seguintes:

- Dar aviso á Autoridade Xudicial no caso de que haxa falecidos.
- Custodia da zona habilitada para depósito de cadáveres.
- Habilitación dunha zona para os medios de comunicación.

4. OPERATIVIDADE

4.1. Activación

Unha vez que o Director do PTET activa este procedemento, os Centros de Atención de Emerxencias serán os encargados de transmitir e comunicar a información aos distintos organismos.

4.2. Actuacións complementarias

Desenvolveranse as seguintes actuacións:

- Para proceder ao levantamento de cadáveres, previamente procederase a dar aviso á autoridade xudicial a través do Servizo de Orde competente na zona do sinistro.
- Á chegada da autoridade xudicial, o Director do PMA facilitará os medios necesarios para o establecemento da zona de localización de falecidos e seguirá as súas instrucións para a preservación de probas e escenarios.

4.3. Actuacións particulares dos Centros de Atención de Emerxencias

- Mobilizar ao Grupo de Atención Psicosocial.
- Actuar como Gabinete de información e activar, se é necesario, o Teléfono de Atención ás Vítimas e Familiares.
- Aos familiares das vítimas indícaráselles que leven unha foto para o proceso de recoñecemento de vítimas.
- Facilitar os medios oportunos, cando sexa necesario, para trasladar aos familiares aos Centros de Xestión Médica.
- Facilitar aloxamento para os familiares e, no seu caso, para o persoal mobilizado que estea a actuar na emerxencia que resida en zonas moi afastadas da zona dos Centros de Xestión Médica.
- Mobilización de vehículos frigoríficos cando se estime necesario.

5. CENTROS DE XESTIÓN MÉDICO LEGAL

5.1. Dispositivos de emerxencia e Posto de Mando

Poderanse constituír tres dispositivos:

- Dispositivo Médico-Legal.
- Dispositivo de Atención Psicolóxica.
- Dispositivo de Apoio.

Coordinados todos a través do Posto de Mando Médico coordinado sempre co Centro de Atención de Emerxencia correspondente.

No Posto de Mando Médico integrarase os seguintes mandos:

- Director do organismo sanitario correspondente.
- Coordinador do Dispositivo de Atención Psicolóxica.
- Coordinado do Dispositivo de Apoio.
- Responsable das instalacións onde estea situado o Centro de Xestión Médico Legal.
- As funcións deste posto de mando son:
- Recibir e depurar a información dos Centros de Xestión Médico Legal e facilitala aos Centros de Atención de Emerxencias correspondente.
- Establecer pautas de actuación e prioridades de traballo dos dispositivos actuantes.
- Facilitar a información aos medios de comunicación cando o Director do procedemento indíqueo.
- Asignar as estancias dispoñibles a cada familia.

5.2. Dispositivo Médico Legal

Será activado por Director do Instituto de Medicina Legal correspondente da zona afectada, por iniciativa propia ou requirimento do Director deste procedemento.

Para a devandita activación deberase ter en conta o número de falecidos e a dificultade das tarefas médico-forenses a practicar aos cadáveres.

O dispositivo terá dous niveis diferentes de resposta:

- Activación parcial: aqueles accidentes cun número de vítimas pequeno onde o Instituto de Medicina Legal absorbe as accións para levar a cabo pero que require presenza de psicólogos e da constitución do Posto de Mando para coordinar as actuacións para levar a cabo.
- Activación total: aqueles accidentes cun número de vítimas, que supoñan a activación do Centro de Xestión Médico Legal no lugar designado para iso en cada zona e a constitución do Posto de Mando para coordinar as actuacións para levar a cabo.

O Director do Instituto Médico Legal da zona afectada ou a persoa por este designada constituirase en Coordinador do Dispositivo Médico-Legal e como tal correspóndenlle as seguintes funcións:

Flanconorte S.L.

- Integrarse no Posto de Mando Médico-Legal como Coordinador do Dispositivo Médico-Legal e asumir a dirección do Posto de Mando.
- Activar a estrutura de resposta do Instituto de Medicina Legal.

5.3. Centro de Xestión Médico Legal

Activado o Dispositivo Médico Legal por parte do Director do Instituto Médico Legal correspondente, constituirase o Centro de Xestión Médico Legal no cal se desenvolverán as actividades médico-legais e de asistencia aos familiares das vítimas ocasionadas pola emerxencia:

- Recepción e atención psicolóxica aos familiares das vítimas.
- Identificadores de cadáveres.
- Recoñecemento.
- Autopsia.
- Tramites necesarios para a entrega de cadáveres a familiares.
- Dependendo do número de cadáveres e a dispoñibilidade de cámaras que haxa nese momento no Instituto de Medicina Legal poderanse mobilizar camións frigoríficos como apoio.

5.3.1. Actuacións médico-legais

As actuacións son as seguintes.

- Establecer a identidade das vítimas.
- Diagnóstico da morte (causas, momento, circunstancias nas que se produciu...).
- Preparar os cadáveres e os restos para a súa identificación por parte dos familiares e a súa posterior entrega.

5.3.2. División do Centro de Xestión Médico Legal

O Centro de Xestión Médico Legal distribuirase nas seguintes zonas ou estancias: área de acceso público, área de mando, área de acceso restrinxido e área de acceso público-controlado.

5.3.2.1. Área de acceso público

Estará dividida en: zona de recepción, zona de avituallamento, zona de estancia de familiares e atención psicolóxica, zona de atención médica, oficina trámites sanitarios e legais, salón de reunións e zona relixiosa.

Zona de recepción

Zona onde se dirixirán os familiares das vítimas cando sexan avisados. Esta zona estará claramente identificada e estará situada nun lugar próximo á entrada de Centro de Xestión Médico Legal.

Deberá estar atendida permanentemente por persoal do Dispositivo de Apoio e manterá comunicación co coordinador deste Dispositivo no Posto de Mando Médico Legal.

Á entrada dos familiares deberáselles solicitar:

Flanconorte S.L.

- Nome e descrición da desaparición/vítima.
- Fotografía recente da desaparición/vítima.
- Número de familiares presentes.
- Comprobarase que a vítima/familia non tivese previamente asignado xa un psicólogo e estancia, nese caso dirixirase a esa estancia. Se no Centro de Xestión Médico Legal non hai familiares presentes da vítima, facilitarase a información ao Posto de Mando Médico Legal, para que asigne a esta familia unha das estancias dispoñibles e atención psicolóxica
- Asignada a estancia o Dispositivo de Apoio indicará e acompañará aos familiares á zona.
- Para facilitar que o posto de recepción indique aos familiares se o seu familiar está hospitalizado ou faleceu, o coordinador do Dispositivo de Apoio facilitará unha listaxe de feridos hospitalizados.

Zona avituallamento

Zona para o avituallamento do persoal actuante e dos familiares das vítimas.

Situarse na cafetería/restaurante do edificio onde se sitúe o Centro de Xestión Médico Legal.

Os responsables dos membros dos dispositivos actuantes deberán solicitar con antelación ao Dispositivo de Apoio as previsións de avituallamento. Será o Dispositivo de Apoio o encargado de fornecer ese avituallamento.

Zona de estancia de familiares e de atención psicolóxica

Deberase dispoñer dunha zona suficientemente ampla no centro para albergar a todos os familiares das vítimas.

Na medida do posible tentarase que o binomio familia-psicólogo non compartan a mesma estancia con outras familias.

As estancias e psicólogos serán designados polo coordinador do Grupo de Asistencia Psicolóxica.

Zona de atención médica

Zona onde o persoal médico integrado no Dispositivo de Apoio poida realizar as consultas médicas, cando sexa necesario, aos familiares das vítimas.

Os membros do Dispositivo de Apoio encargaranse de guiar aos familiares cando a zona de atención médica non sexa accesible polo público.

Oficina de trámites sanitarios legais

Zona onde se realizará todos os trámites administrativos e legais que deben realizarse para o traslado de cadáveres entre provincias, comunidades autónomas, distritos ou países, así como a entrega do cadáver á súa correspondente familia.

En función do tipo da emerxencia, o número de vítima ou a situación requírao, esta zona se subdividirá en:

- Despacho para a coordinación dos traslados funerarios.
- Despacho para a tramitación das autorizacións sanitarias.

Flanconorte S.L.

- Despacho para os trámites xudiciais.
- En caso de vítimas de nacionalidade estranxeira, a Delegación/Subdelegación do Goberno de cada provincia coordinarase coas embaixadas/consulados correspondentes.

Sala de reunións

Localizada na zona de libre acceso para dar comunicados aos familiares das vítimas ou facilitar información aos recursos actuantes ou medios de comunicación.

Zona relixiosa

En función da dispoñibilidade na zona de libre acceso, habilitarase esta zona con fins relixiosos con respecto a todas as crenzas e relixións.

Zona para os medios de comunicación

Na zona de libre acceso pero apartada das zonas dos familiares para preservar o dereito á intimidade. Deberá estar sinalizado as zonas accesibles polos medios de comunicación e as que non os son.

Os medios de comunicación soamente terán acceso á zona destinados para eles.

5.3.2.2. Área de mando

Posto de Mando Médico Legal

- Zona onde se desenvolverán os traballos e funcións encomendadas aos integrantes que o forman. Estará localizade nunha estancia illada do resto.
- Despacho de Xestión Administrativa
- Deberá estar próximo ao posto de mando médico legal e fóra da zona de acceso ao público.
- Formado por persoal do propio Instituto de Medicina Legal e encargarse de dar soporte administrativo ao Centro de Xestión Médico Legal. Tamén será soporte administrativo ao Posto de Mando Médico Legal.

5.3.2.3. Área restrinxida

Zona exclusiva para persoal con traballo Médico-Legais.

Zona de autopsias

Zona illada do resto, con acceso restrinxido a todo o persoal alleo ao Instituto de Medicina Legal, onde os médicos forenses desenvolverán os traballos médico-legais que teñen asignados pola lexislación vixente e que lles encomendara a autoridade xudicial que leve a instrución do caso.

Esta zona deberá estar velada, para que non entre ningunha persoa sen acreditación, polas forzas de orde e os recursos das empresas de seguridade das instalacións onde se sitúe o Centro de Xestión Médico-Legal.

Depósito de cadáveres

Zona onde se depositarán coas condicións adecuadas de temperatura aos cadáveres.

Esta zona será de acceso restrinxido e deberá estar velada e custodiada polas forzas da orde, evitando o acceso e o contacto visual ao público e medios de comunicación.

Zona de identificación de vítimas e ruta de identificación

Localizada nas proximidades da zona de autopsia e nela realizarase a identificación do cadáver polos familiares.

Durante este proceso, desde a zona asignada ata a zona de identificación, os familiares estarán acompañados en todo momento polos psicólogos. Os familiares e psicólogos serán guiados polo persoal do Dispositivo de Apoio.

5.4. Dispositivo de Atención Psicolóxica

A activación deste dispositivo farase por parte do Director do Procedemento por iniciativa propia ou a pedimento do Director do Instituto Médico Legal.

A activación dependerá do número de vítimas da emerxencia e do estado emocional das vítimas e familiares.

O Coordinador do Dispositivo e Atención Psicolóxica será o encargado de aceptar ou desestimar a integración no Dispositivo de psicólogos mobilizados por outros organismos. No caso de integrais, darlles unha identificación e designarlles funcións.

5.4.1. Coordinador do Dispositivo

Será o Director do departamento de psicólogos do Instituto Médico Legal. As súas funcións serán:

- Integrarse no Posto de Mando Médico Legal cando se constitúa o Centro de Xestión Médico Legal.
- Ligazón entre o Dispositivo de Apoio, o Grupo de Psicólogos no terreo e o/os municipios afectado/s.
- Asignación de cada psicólogo a unha vítima/familia.
- Comprobar os credenciais de psicólogos voluntarios ou doutras provincias que se presenten no lugar da emerxencia, e acreditarlos para a actuación no lugar da emerxencia.
- Establecer as quendas de rotación entre os psicólogos dispoñibles, considerando as quendas de asistencia, períodos de descanso e xornada total laboral.
- Será o responsable de coordinar toda a actuación psicolóxica derivada da emerxencia.

5.4.2. Actuación

Dividirase a actuación en dous partes:

- Atención ás propias vítimas.
- Atención aos familiares das vítimas.

Flanconorte S.L.

- A atención psicolóxica poderá realizarse no lugar do incidente, nos lugares onde se trasladou aos feridos ou no Centro de Xestión Médico Legal.
- O persoal que pertenza a este dispositivo deberá ir acreditado e identificado.
- As Centrais de Atención de Emerxencias notificarán ao Director do PMA e ao alcalde/presidente dos municipios a mobilización o Grupo de Psicólogos.
- Cando se mobilice o Grupo de Psicólogos ao lugar de emerxencias integrárase no Grupo Sanitario.
- Cada psicólogo será asignado, se é posible, a unha soa familia e dispoñerá dunha sala ou recinto para dar asistencia personalizada á devandita familia.

5.5. Dispositivo de apoio

O coordinador do Dispositivo deberá ser unha técnico da área de emerxencias da Comunidade/Distrito correspondente.

O Coordinador do Dispositivo será o responsable de acreditar ao persoal voluntario que se adscriba a este Dispositivo e que estará formado por:

- Persoal de mantemento das instalacións onde se sitúe o Centro de Xestión Médico Legal.
- Os recursos sanitarios que se mobilicen polos Centros de Atención de Emerxencias.
- Os voluntarios de Protección Civil.
- Os recursos mobilizados pola Cruz Vermella.
- Os recursos das forzas da orde e das empresas de seguridade das instalacións onde se sitúe o Centro de Xestión Médico-Legal.
- As funcións do dispositivo son:
- Atención sanitaria aos familiares das vítimas.
- Guiar aos familiares polos roteiros de identificación de vítimas, desde a área de recepción ata a zona asignadas á familia.
- Xestionar a área de Recepción: toma de datos de familiares e transmisión ao Posto de Mando Médico Legal.
- Distribución do avituallamento do persoal actuante no Centro de Xestión Médico Legal.
- Apoio ao Dispositivo de Atención Psicolóxica e aos familiares das vítimas en xeral.
- Encargarse da orde pública no Centro de Xestión Médico Legal.